

WaterPeilingen

Nummer 19

VWG Nieuwsbrief 16 januari 2023

De Nieuwsbrief van de Vereniging voor Waterstaatsgeschiedenis verschijnt 1 x per maand rond de 15^e van de maand.

VWG Bestuur:

Vanaf deze plaats verwelkomen we de nieuwe leden die zich in deze maand hebben aangemeld.

Het bestuur vergadert op 27 januari 2023. Niet alleen de dagelijkse en huishoudelijke zaken zullen besproken worden maar ook wat heeft Quo Vadis ons gebracht in de afgelopen tijd. Het professionaliseren van een vereniging als gevolg van veranderende maatschappelijke omstandigheden (wetgeving) maar ook het onder de aandacht brengen van de VWG als speler op het veld van waterstaat en geschiedenis/ cultuur heeft de aandacht van het bestuur.

Mocht u een mailbericht naar het bestuur willen sturen:
waterstaatsgeschiedenis@hotmail.nl

Gezocht: Nieuwe bestuursleden.

Je belangstelling zien we graag tegemoet: waterstaatsgeschiedenis@hotmail.nl en gaan dan met elkaar in gesprek.

Deze oproep blijft van kracht. Mocht er iemand zijn die kennis heeft van ict zaken, financiële of juridische zaken (in een snel veranderende maatschappij) dan komen we graag in contact.

VWG data:

Wij richten ons daarom nu op de Voor- en Najaarsexcursie van 2023.

De Voorjaarsexcursie van **donderdag 1 juni** zal in de Achterhoek, waterschap Rijn & IJssel (Doetinchem), worden gehouden. Dit bezoek is al enkele keren uitgesteld vanwege alle beperkingen rond C-19. De problematiek in de Achterhoek is nog onverminderd groot: droogte op alle fronten. De oplossing zal in overleg met de regiopartners moeten worden gevonden. In deze WaterPeilingen een bijdrage van hetgeen er momenteel in het gebied in gang wordt gezet.

Op **vrijdag 6 oktober** zal het jarige Hoogheemraadschap Schieland & de Krimpenerwaard (Rotterdam) worden bezocht). Het hoogheemraadschap bestaat 750 jaar.

Vincent Erdin en Pieter Jan Hofman; Excursiecommissie.

Website:

De vereniging heeft een website die te vinden is via de zoekterm: **Waterstaatsgeschiedenis.nl**

Algemeen

In WP 18 van 15 december 2022 viel te lezen dat het waterschap Vechtstromen reikhalzend uitkeek naar een ‘witte kerst’ niet alleen vanwege het nostalgische plaatje maar vooral om het watertekort weg te werken.

‘Bij het waterschap wordt reikhalzend uitgekeken naar een witte kerst met een stevig sneeuwdek als broodnodige aanvulling op het neerslagtekort van 262 mm. in Twente en 120 mm. in Hoogeveen’. (citaat uit WP 18).

Het watertekort in Twente is inmiddels gehalveerd: 131 mm. en in Hoogeveen is een ‘licht’ neerslagoverschot van 30 mm. ontstaan. (stand 14 januari).

Normaal voor deze tijd van het jaar is een overschot van 150 mm.

In het zuidelijk deel van het werkgebied van Vechtstromen neemt het watertekort nauwelijks af, al neemt het waterschap wel maatregelen om het water ook daar vast te houden, de stuwen op de winterstand is hiervan een voorbeeld.

In de afgelopen dagen valt een forse hoeveelheid neerslag. In het hoofdredactioneel van een landelijk dagblad werd op 16 januari gewezen op de grote noodzaak om maatregelen te nemen om die neerslag te bufferen en vast te houden ten einde in perioden van droogte te kunnen voorzien in de watervraag.

Op tal van plaatsen wordt gewerkt aan waterbergingen en het aanleggen van voorzieningen om water in het gebied op te slaan. Denk alleen maar aan de Achterhoek waar in samenwerking met partners in Duitsland een ander in gang is gezet, evenals bij het waterschap Vechtstromen en in Limburg.

Maar of alle neerslag die nu gevallen is ook vastgehouden kan worden is maar zeer de vraag, waarschijnlijk ontstaan er dan op andere plaatsen problemen. Maar dat Nederland van het ene uiterste komt valt niet te ontkennen: een half jaar geleden ongekend lage waterstanden met als gevolg schepen die niet de maximale hoeveelheid lading mee kunnen nemen waardoor de vervoerskosten stijgen.

Dat dit een spiraaleffect heeft op de productiekosten is merkbaar geweest. Misschien gaat nu het omgekeerde gebeuren? Al zijn over de hele linie weer tal van andere kosten sterk gestegen en zullen de totale kosten niet of nauwelijks naar beneden worden bijgesteld.

De overvloedige neerslag heeft wel tot gevolg dat de balgstuw Ramspol bij Kampen gesloten is. In Friesland is het historische Woudgemaal ingezet om het boezempeil weer in overeenstemming te brengen met het streefpeil dat voor de winterperiode gebruikelijk is: 0.52 cm N.A.P. Het gemaal wordt gebruikt omdat de westenwind het water met name in het noordoosten van Friesland opstuwt.

Ook de Sassluis in Enkhuizen, naast de Drommedaris, is inmiddels gesloten vanwege de hoge waterstand op het IJsselmeer.

Meerdere waterschappen laten beken in het werkgebied bewust buiten de oevers treden, water komt zo verder in de ‘haarvaten’ van het bekenstelsel. Het dan nog overtollige water wordt afgevoerd om te voorkomen dat er alsnog overlast zou gaan ontstaan.

Water opslaan in waterbergingen heeft een tijdelijk effect, zodra er ruimte is op de boezem zal een waterberging weer worden ontlast. Een volle waterberging die als tijdelijke opvang dient moet altijd gereed zijn om pieken op te kunnen vangen.

De huidige neerslaghoeveelheid is vergelijkbaar met de neerslag die in januari 1948 is gevallen.

Waterschap Rijn en IJssel (Doetinchem).

Aanpak landgoederenzone Ruurlo-Wichmond wint Gelderse prijs voor ruimtelijke kwaliteit. In het gebied liggen zeventien landgoederen. In de afgelopen decennia was de landbouw leidend en daarmee het waterpeil. Nu is het schadelijke effect zichtbaar geworden voor de eeuwenoude landgoederen die langzaam maar zeker verdrogen. Het was geen kwestie meer van het probleem steeds maar weer aan de vergadertafel bespreken maar aanpakken. Rondom verschillende landgoederen is het werk in uitvoering. De jury noemt het een voorbeeld voor andere waterschappen en landgoederen om de samenwerking te zoeken tussen landgoederen en agrariërs.

(informatiebord, afb. ve).

Eerder werd de Baakse Beek in de omgeving van Almen weer als meanderende beek hersteld in het gebied om het water trager naar de IJssel te laten stromen. Stroomopwaarts wacht een volgend project.

De prijs ruimtelijke kwaliteit wordt iedere twee jaar door de provincie Gelderland uitgereikt en gaat naar een inspirerend project waar veel van is te verwachten en waarvan duidelijk is dat het een verrijking is voor het herstel van natuur en nauwelijks afbreuk hoeft te doen aan de landbouw.

(werkzaamheden in het terrein om ruimte te maken voor water, afb. ve).

(Huize Medler, een van de zeventien landgoederen tussen Ruurlo en Wichmond, afb. ve).

Waterschap Vallei en Veluwe (Apeldoorn)

Het waterschap werkt in en om Apeldoorn aan het herstel van het bekenstelsel. Water wordt langer vastgehouden in het gebied om in drogere periodes aan de behoefte naar water te kunnen voldoen. In het stedelijk gebied worden beken weer zichtbaar gemaakt, behalve een recreatieve waarde heeft het ook een verkoelend effect op de omgevingstemperatuur.

Tijdens een van de VoorjaarsExcursies bij dit waterschap hebben we tijdens een wandeling vanuit het waterschapskantoor kennis kunnen nemen van een van de eerste gerealiseerde projecten.

Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (Amsterdam)

Het waterschap is vanaf eind volgend jaar energieneutraal als de vier windturbines bij de RWZI in Amsterdam west in gebruik worden genomen. Op dit moment is de aanbesteding van deze windturbines in voorbereiding.

Het waterschap heeft al een groengascentrale en 24.000 zonnepanelen in gebruik om energie op te wekken.

Hoogheemraadschap van Rijnland (Leiden)

Eind vorig jaar werd een samenwerkingsovereenkomst met vijf geselecteerde aannemers gesloten om in vier jaar tijd 80 gemalen te renoveren, te vervangen of nieuwe gemalen te bouwen.

De overeenkomst werd getekend bij het gemaal Leeghwater dat in 1845 werd ingezet om samen met de Lynden en Cruquius het Haarlemmermeer droog te malen. De meer viel in 1852 droog. Leeghwater en Lynden zijn nog steeds gemalen die in bedrijf zijn, de Cruquius is een museumgemaal.

Deze plek voor de ondertekening was uitgekozen omdat hier goed zichtbaar is wat het belang van een gemaal is op 6 m. – N.A.P. Het hoogheemraadschap heeft 400 gemalen in gebruik.

‘Waterschapsbewustzijn’. Onder deze titel organiseert het Hoogheemraadschap een fotowedstrijd. Uit alle inzendingen tot 3 februari a.s. worden ingestuurd worden de tien mooiste geselecteerd. De foto moet in het werkgebied van Rijnland zijn gemaakt en een aspect van het werk van Rijnland in beeld brengen.

Hoogheemraadschap van Delfland (Delft)

In 2024 wordt de Berkelsche Zwethsluis (1862) opgeknapt.

Momenteel worden twee opties onderzocht:

- 1: De historische sluis zal ook na restauratie de waterkerende functie blijven behouden.
- 2: de sluis restaureren en een nieuwe waterkerende functie in de voorhaven van de sluis bouwen.

Er bestaan plannen om met een trekschuit te gaan varen tussen het centrum van Delft en de belevenisboerderij in Schieveen. Tijdens deze vaartocht zal gebruik worden gemaakt van de sluis. Omwonenden zijn op de hoogte gesteld van de komende werkzaamheden en waren uitgenodigd om eind december naar de sluis te komen om deze in bedrijf te zien. Omwonenden en belangstellenden worden op de hoogte gehouden van de werkzaamheden.

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (Rotterdam).

Op 14 mei 1273 bestaat HHSK 750 jaar, Graaf Floris V gaf toestemming voor de oprichting. Op een video, te zien via de website van het hoogheemraadschap wordt het een ander uitgelegd over het ontstaan, het werk en is een interactieve kaart te raadplegen

Waterschap Limburg (Roermond)

Op 26 januari is er tussen 11.00 u en 12.30 u. een webinar van Deltares over de werking van beken en geulen in een periode van meer dan gemiddelde wateraanvoer. Het gaat om de watersystemen van de Geleenbeek, de Roer en de Geul.

Het onderzoek is in opdracht van de provincie Limburg uitgevoerd naar aanleiding van de situatie in juli 2021 toen enorme hoeveelheden grote overlast veroorzaakten rond Valkenburg als gevolg van neerslag in Nederland, België en Duitsland en het water in grote hoeveelheden werd afgevoerd.

De webinar is direct maar ook later te volgen.

LLTB en waterschap Limburg roepen boeren en tuinders op om het water in de periode oktober – maar zo lang als mogelijk vast te houden. Tussen 2010 en nu zijn er voor dit doel al 1.600 zogenaamde ‘boerenstuwen’ geplaatst. De verwachting is dat er dit jaar en volgend jaar nog eens 400 worden geplaatst. Boeren en tuinders krijgen hiermee zelf de verantwoordelijkheid voor het waterbeheer rondom hun bedrijf.

Het waterschap laat de stuwen op de winterstand staan. Op het moment van piekbuien zal het dan overtollige water binnen 24 tot 48 uur uit het gebied worden afgevoerd.

2023:

800 jaar Hanzesteden, In Nederland zijn 22 Hanzesteden. België, Duitsland, Noorwegen en Polen kenden eveneens Hanzesteden. Tussen deze steden en landen was vanaf 1356 intensief handelsverkeer mogelijk door het ontstane netwerk te benutten.

31 januari/ 1 februari: 70 jaar na de Watersnoodramp in Zeeland, Zuid-Holland en Noord-Brabant, een documentaire in opdracht van de NTR en gemaakt en op 20 en 27 januari te zien om 20.30 u via NPO 2, presentator is Willem Baijens.

Op 20 januari: Worstel en kom boven

Op 27 januari: Het water komt. weer.

De afleveringen van 6 en 13 januari zijn via uitzending gemist terug te zien met als titel: Het water komt.

16 maart: Water infodag: 1931 Congreshallen Oude Engelseweg 1 Den Bosch (loopafstand van het station). Aanvang 10.00 uur, inloop vanaf 9.00 uur. Er is een beurs, een plenair programma en voldoende ruimte en tijd om elkaar te ontmoeten.

Na 23 januari wordt het programma op de website Waterinfodag geplaatst.

24 mei: Rijkswaterstaat 225 jaar, dit jubileum wordt gevierd met een bijeenkomst op Fort Pannerden.

1 juni 2023: Voorjaarsexcursie Waterschap Rijn & IJssel (Doetinchem)

6 oktober 2023: Najaarsexcursie Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard 750 jaar.

2024: Volledige ingebruikname Blankenburgtunnel tussen de A-15 en A-20

2025: 7^e Lustrum VWG en 8^e lustrum SSF

2025: 1825 Overstroming langs de Zuiderzeekust (Land van Vollenhove)
2025/ 26: Overstroming grote rivieren die begon op 19 december 1925 maar liep door naar 1926
2025: Amsterdam 750 jaar stadsrechten

2027: Begin van het waterloopkundig onderzoek en oprichting Waterloopkundig Laboratorium
2027: De Unie van Waterschappen bestaat 100 jaar.

2028: 75 jaar na 31 januari/ 1 februari 1953

2030: Begin aanleg van de Stelling van Amsterdam (1880)

2032: De Afsluitdijk bestaat 100 jaar

In de komende jaren zijn er tal van herdenkingen, het overzicht zal periodiek worden bijgewerkt.

Mocht iemand belangstelling hebben om over een van de bovengenoemde gebeurtenissen een bijdrage te leveren in TWG dan zijn de richtlijnen daarvoor op de website te vinden.

Oproep:

Mochten er wijzigingen in uw adressering zijn door verhuizing of het mailadres wilt u die dan doorgeven aan: info@waterstaatsgeschiedenis.nl . Helaas komt het incidenteel voor dat het tijdschrift of een mailbericht naar een verkeerd adres wordt gestuurd.

Vincent Erdin,
secretaris VWG
16/ 18 januari 2023.